

اظهار نظر کارشناسی درباره مواد (۱)، (۲) و (۳) «لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:
۱۴۰۲/۵/۱۴

شماره مسلسل: ۱۹۱۸۵
کد موضوعی: ۲۷۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

اظهار نظر کارشناسی درباره
مواد (۱)، (۲) و (۳)

«لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی»

نام دفتر:

مطالعات فرهنگ و آموزش (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)

تهیه و تدوین کنندگان:
سعید شفیعا، ندا زرنیدیان

ناظر علمی:
موسی بیات

اظهار نظر کننده داخلی:
یحیی مزروعی ایبانه

اظهار نظر کنندگان خارجی (به ترتیب حروف الفبا):
حسین خواجه بیدختی، هادی احمدی روئینی، محمد کریمی،
یحیی نقی زاده محبوب

گرافیک و صفحه آرایی:
سیده فاطمه ابوطالبی

ویراستار ادبی:
زهرة عطاردی

واژه‌های کلیدی:

۱. وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۲. لایحه اهداف، وظایف و اختیارات
۳. بررسی لایحه

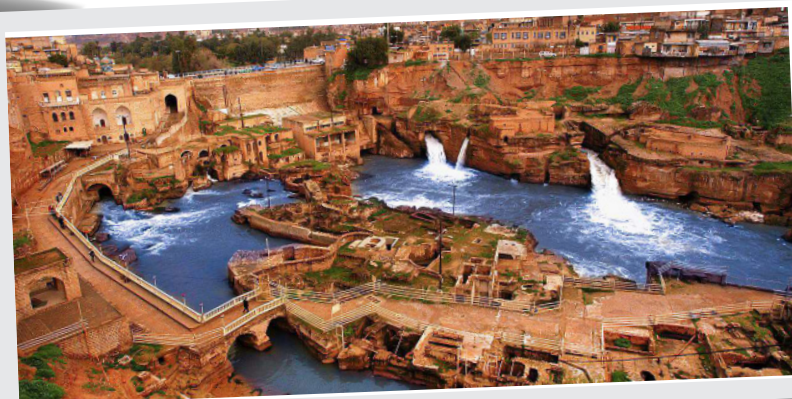

فهرست مطالب

۶	چکیده
۷	خلاصه مدیریتی
۷	مقدمه
۱۳	بررسی کارشناسی مواد (۱)، (۲) و (۳)
۱۵	تعاریف موجود در لایحه
۲۱	تعاریف الحاقی به لایحه
۲۴	جمع بندی و پیشنهادات
۲۷	منابع و مأخذ

فهرست جدول

۸	جدول ۱. بررسی تطبیقی مواد (۱)، (۲) و (۳) لایحه با اسناد بالادستی
---	--

اظهار نظر کارشناسی درباره: مواد (۱)، (۲) و (۳) «لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی»

چکیده

است. بنابراین اهم نکات اصلاحی در این بخش به جرح و تعدیل و اضافه کردن کلمات و واژگانی اختصاص دارد که در قوانین (به‌طور خاص اساسنامه‌ها) و اسناد بالادستی مرتبط با حوزه‌های فعالیت وزارت مطرح شده اما در اهداف نیامده‌است. همچنین واژگانی که در عنوان وزارت مطرح است (میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی) یا مفاهیم پرتکرار یا دارای اهمیت است (مثل تأسیسات گردشگری یا نفایس ملی) در پیش نویس اصلاحی درج گردید. همچنین مفهوم دارای ابهام (مثل واجد ارزش) یا مفاهیم تکراری و بدیهی (تابع قوانین جمهوری اسلامی ایران) حذف گردید.

تعیین اهداف، وظایف و اختیارات، امکان مشخص سازی جایگاه اجرایی، حاکمیتی و عملکرد دستگاه‌های اجرایی را ممکن می‌سازد و به‌عنوان ابزاری با اهمیت ظرفیت نظارت پذیری به این دستگاه‌ها را فراهم خواهد ساخت. بنابراین تصویب لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اقدامی تقنینی و ظرفیت سازی برای نظارت پذیری بر فعالیت‌های آتی این دستگاه است. ماده (۱)، (۲) و (۳) لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تعاریف و اهداف مربوط به این لایحه اختصاص دارد. بررسی کارشناسی نشان می‌دهد که بیش از ۸۰ درصد محتوای این مواد و بندهای دارای سابقه دقیق یا مرتبط با اسناد و قوانین

خلاصه مدیتریتی

مسئله اصلی

لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مبتنی بر تکلیف قانونی تبصره «۲» ماده واحده قانون تشکیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مصوب ۱۳۹۵ با تاخیری حدوداً ۲ ساله به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد. بنابراین لایحه حاضر در جهت ایجاد جایگاه قانونی برای اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و جلوگیری از تعارضات احتمالی بین دستگاهی تدوین شده است که تا کنون در اینباره اقدام تقنینی صورت نگرفته است.

نقاط قوت و ضعف طرح یا لایحه

این گزارش به بررسی ماده (۱)، (۲) و (۳) لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که به تعاریف و اهداف این وزارت پرداخته و تایید می کند که بیش از ۸۰ درصد مواد مورد بررسی با محتوای مواد و بندهای اسناد و قوانین پیشین هم پوشانی دارد.

پیشنهادهای مرکز پژوهش ها

ترتیب و ترکیب مفاهیم استفاده شد در ماده (۲) به واسطه فقدان نظم (عدم رعایت ترتیب مفاهیم بر اساس حوزه های تخصصی)، نبود سرفصل (عدم تفکیک مفاهیم حوزه های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی) و بی توجهی به مفاهیم بر تکرار (مثل گردشگری، صنایع دستی و...)، ویرایش اساسی و شماره گذاری جدید نیاز دارد.

در بخش مفاهیم، عناوین تکراری (مثل فهرست آثار ملی و منظر فرهنگی) که در سایر قوانین تعریف شده است و لزومی به تعریف مجدد نبود بایستی حذف گردد. همچنین مفاهیم کلیدی و پرتکراری مثل نفایس ملی و منحصر به فرد، تأسیسات گردشگری، هنرمند صنایع دستی و... بایستی به لایحه افزوده شود.

برخی مفاهیم که نیازمند باز نویسی بود به واسطه جهت گیری نادرست یا ایجاد مسائل حاشیه ای برای حقوق عمومی مردم، مورد ویرایش قرار گرفت. به طور مثال تعریفی مثل آثار فاخر که بی جهت تعریف آثار مذکور را با حراجی های معتبر هنری همراه نموده بود، ویرایش شد.

مقدمه

لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در تاریخ ۱۴۰۲/۲/۱۰ به صورت یک شوری با شماره ثبت ۸۸۸ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول گردید. نقاط قوت و ضعف این لایحه در گزارش بررسی کلیات با شماره مسلسل ۱۸۹۴۱ مورخ ۱۴۰۲/۲/۳۱ توسط مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار گرفت. در ادامه با بررسی پشتوانه های قانونی مواد (۱) تا (۳) لایحه جایگاه مواد و بندهای مشخص گردید و با تأکید بر ملاحظات فنی و اجرایی این حوزه اصلاحات، حذفیات و الحاقات لازم در قالب متن پیشنهادی ارائه گردید.

پیشینه اسناد بالادستی و قوانین مرتبط با مواد (۱)، (۲) و (۳) لایحه

شکل گیری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به واسطه ادغام سه حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در سال های مختلف صورت گرفته است. از آنجا که این حوزه ها از پیشینه ی تقنینی مختص خود برخوردارند و سنگ بنای شکل گیری شرح وظایف جدید نیز می باشند (به طور مثال قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۴). در این بخش بررسی تطبیقی میان مواد و بندهای لایحه با اسناد بالادستی صورت گرفت تا میزان هم پوشانی و افتراق مفاد آن مورد شناسایی قرار گیرد.

جدول ۱. بررسی تطبیقی مواد (۱)، (۲) و (۳) لایحه با اسناد بالادستی

تطابق با پیشینه قانونی	پیشینه قانونی	متن لایحه		
		متن	بند	ماده
دارد	<p>ماده واحده قانون تشکیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مصوب ۱۳۹۸: از تاریخ تصویب این قانون سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با تمامی اختیارات و وظایفی که به موجب قوانین و مقررات در مواردی که مغایر شرع نیست با رعایت بند «د» ماده (۲۹) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۸/۷/۱۳۸۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و بند «الف» ماده (۲۸) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴/۱۲/۱۳۹۵ و بدون توسعه تشکیلات و افزایش نیروی انسانی به «وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی» تبدیل می‌شود.</p> <p>تبصره «۲»: شرح وظایف این وزارتخانه مطابق قوانین مورد عمل سازمان مذکور خواهد بود و دولت موظف است تغییرات در شرح وظایف وزارتخانه جدید را حداکثر ظرف مدت یک سال برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه کند.</p>	<p>در اجرای ماده واحده قانون تشکیلات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مصوب ۱۳۹۸ و به منظور تحقق اهداف نظام جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کشور، اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که در این قانون به اختصار وزارت نامیده می‌شود، به شرح این قانون تعیین می‌شود و وزارت مقید به رعایت احکام و ارزش‌های اسلامی و شئون انقلاب اسلامی بوده و تابع همه قوانین نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.</p>	-	۱
		ماده (۲): در این قانون، اصطلاحات زیر در معنای مشروح مربوط به کار می‌روند		
ندارد	<p>نزدیک‌ترین تعریف به این مفهوم مربوط به ماده ۱ قانون ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰ به این شرح است: منظور از ایرانگردی و جهانگردی عبارت است از هر نوع مسافرت انفرادی و یا گروهی که بیش از ۲۴ ساعت بوده و به منظور کسب و کار نباشد.</p>	<p>گردشگری: مجموعه فعالیت‌هایی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم با موضوع مسافرت مرتبط بوده یا به منظور ارائه خدمات سفر به گردشگران با اهداف مختلف نظیر فرهنگی، مذهبی و زیارتی، سیاحتی، طبیعت گردی و سلامت ایجاد می‌شود.</p>	۱	۲
دارد	<p>ماده (۱) قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷: «میراث فرهنگی» شامل آثار باقیمانده از گذشتگان است که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می‌باشد و با شناسایی آن زمینه شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می‌گردد و از این طریق زمینه‌های عبرت برای انسان برای انسان فراهم می‌آید.</p>	<p>میراث فرهنگی: آثار باقی مانده از گذشتگان که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می‌باشد و با شناسایی آن، زمینه شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می‌گردد و از این طریق زمینه‌های عبرت برای انسان فراهم می‌آید.</p>	۲	۲

تطابق با پیشینه قانونی	پیشینه قانونی	متن لایحه		
		متن	بند	ماده
دارد	<p>ماده (۲) قانون الحاق ایران به کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان مصوب ۱۳۵۳: به لحاظ کنوانسیون حاضر، آنچه ذیلاً ذکر می‌گردد «میراث طبیعی» به شمار می‌رود:</p> <p>- آثار طبیعی متشکل از ترکیبات فیزیکی و زیست‌شناسی یا مجموعه‌ای از این نوع ترکیبات که از نظر زیبایی‌شناسی یا علمی حائز ارزش جهانی استثنایی هستند،</p> <p>- ترکیبات ارضی و جغرافیایی طبیعی و مناطق کاملاً مشخص که زیستگاه حیوانات و منطقه رشد گیاهان مورد تهدید بوده، از نظر علمی و حفاظت حائز ارزش جهانی استثنائی هستند،</p> <p>- محوطه‌ای طبیعی یا مناطق طبیعی که دقیقاً مشخص شده و به لحاظ علمی، حفاظت یا زیبایی طبیعی دارای ارزش جهانی استثنائی هستند.</p> <p>ماده (۱) آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۴ هیئت وزیران: منظور از میراث طبیعی مذکور در تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، محدوده‌های جغرافیایی طبیعی و مناطق خاصی از کشور است که به علت کیفیت ویژه فیزیکی و زیست‌شناسی یا مناظر و چشم‌اندازهای طبیعی زیبا و کم‌نظیر و یا محوطه‌های طبیعی تاریخی و نیز پدیده‌ها و نمونه‌های ارزشمند گیاهی و جانوری و زیستگاه‌های آنها تعیین و تحت حفاظت و بهره‌برداری پایدار قرار می‌گیرد.</p> <p>ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۴ هیئت وزیران: میراث‌های طبیعی موضوع این آیین‌نامه شامل موارد زیر می‌باشد:</p> <p>الف) مناظر طبیعی و عوارض بدیع جغرافیایی غیر حفاظت شده.</p> <p>ب) بقایای دیرین شناختی انسانی و محوطه‌های حاصل از تعامل فیزیکی و فرهنگی انسان و طبیعت.</p> <p>ج) مناطق مذکور در بند «الف» ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست از قبیل آثار طبیعی ملی و سایر مناطق تحت حفاظت.</p> <p>د) آثار و بقایای دیرین شناختی جانوری و گیاهی.</p>	<p>میراث طبیعی: آثار و مناظر طبیعی برخوردار از ویژگی‌های خاص زمین‌شناختی، عوارض بی‌نظیر یا کم‌نظیر جغرافیایی، محوطه‌ها و مناطق طبیعی، آثار طبیعی متشکل از ترکیبات فیزیکی و زیست‌شناسی یا ترکیبات ارضی و جغرافیایی طبیعی و مناطق مشخص که زیستگاه حیوانات و منطقه رشد گیاهان مورد تهدید بوده، درختان کهن‌سال، نمونه‌های ارزشمند گیاهی و رویشگاه‌های آنها و همچنین بقایای دیرین شناختی انسان و محوطه‌های حاصل از تعامل فیزیکی و فرهنگی انسان و طبیعت که دارای ارزش می‌باشند.</p>	۳	۲
دارد (تعریف با ارجاع به قانون)	<p>ماده (۱) قانون راجع به حفظ آثار ملی مصوب ۱۳۰۹: کلیه آثار صنعتی و ابنیه و اماکنی که تا اختتام دوره سلسله زندیه در مملکت ایران احداث شده اعم از منقول و غیر منقول با رعایت ماده (۳) این قانون می‌توان جزء آثار ملی ایران محسوب داشت و در تحت حفاظت و نظارت دولت می‌باشد.</p>	<p>آثار ملی: آثاری که به موجب قانون راجع به حفظ آثار ملی؛ قانون مدیریت خدمات باستان‌شناسی و موزه - مصوب ۱۳۲۳- یا قانون ثبت آثار ملی در فهرست آثار ملی قرار گرفته‌اند.</p>	۴	۲

تطابق با پیشینه قانونی	پیشینه قانونی	متن لایحه		
		متن	بند	ماده
دارد (تعریف جدید)	ماده (۲) قانون راجع به حفظ آثار ملی: دولت مکلف است از کلیه آثار ملی ایران که فعلاً معلوم و مشخص است و حیثیت تاریخی یا علمی یا صنعتی خاصی دارد فهرستی ترتیب داده و بعدها هم هر چه از این آثار مکشوف شود ضمیمه فهرست مزبور بنماید. فهرست مزبور بعد از تنظیم طبع شده و به اطلاع عامه خواهد رسید.	فهرست آثار ملی: فهرست آثاری اعم از ملموس، ناملموس و طبیعی که به عنوان میراث فرهنگی یا میراث طبیعی در وزارت در چارچوب قوانین مربوط به ثبت رسیده و اعلام می‌شوند.	۵	۲
دارد	بند «۱» ماده (۱۱) قانون الحاق ایران به کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان مصوب ۱۳۸۳: هر یک از دولت‌های متعاهد کنوانسیون حاضر در حد امکان، فهرستی از کلیه اموال میراث فرهنگی و طبیعی واقع در قلمرو خود که در خور ثبت در فهرست پیش‌بینی شده در بند ۲ این ماده است به کمیته میراث جهانی تسلیم خواهد کرد. این فهرست که جامع تلقی نمی‌شود، باید شامل مدارک درباره محل وقوع و اهمیت اموال مورد نظر باشد. بند «۲» ماده (۱۱): قانون الحاق ایران به کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان مصوب ۱۳۸۳: کمیته بر اساس فهرست‌هایی که در اجرای بند ۱ فوق توسط دولت‌ها تسلیم می‌گردد - فهرستی را تحت عنوان «فهرست میراث جهانی» شامل قسمتی از میراث فرهنگی و میراث طبیعی بدانگونه که در مواد ۱ و ۲ کنوانسیون حاضر تعریف شده... ماده واحده قانون الحاق ایران به کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان مصوب ۱۳۸۳: ..... با توجه به اینکه کنوانسیون‌ها - توصیه‌نامه‌ها و قطعنامه‌های بین‌المللی موجود درباره اموال فرهنگی و طبیعی نمایشگر اهمیتی است که حفظ این اموال منحصربه‌فرد و جایگزین‌ناپذیر، به هر ملتی که متعلق باشد، برای کلیه ملل جهان در بر دارد.	فهرست آثار جهانی: آثاری که به عنوان میراث فرهنگی یا طبیعی در سازمان جهانی یونسکو به ثبت می‌رسند. آثاری که در این فهرست قرار می‌گیرند براساس کنوانسیون حمایت از میراث جهانی فرهنگی و طبیعی (۱۹۷۲) متعلق به تمام انسان‌ها بوده و دولت‌ها موظف به حفظ و نگهداری این آثار هستند. این فهرست به صورت سالیانه پس از تأیید آثار توسط کمیته میراث جهانی یونسکو تکمیل می‌شود.	۶	۲
ندارد	تعریف بدون پیشینه قانونی است	واجد ارزش: اثر واجد ارزش فرهنگی و تاریخی اثری که برخوردار از ارزش‌های ملی، محلی و منطقه‌ای به لحاظ فرهنگی و یا تاریخی باشد. آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی از سوی وزارت معرفی و در فهرست ذی‌ربط آثار ملی با عنوان فهرست آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی جای می‌گیرند. آثاری که در فرآیند ثبت ملی قرار دارند نیز در زمره آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی قلمداد می‌شوند.	۷	۲
ندارد (صرفاً عنوان آن مطرح شده است)	ماده (۱۴) آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی مصوب ۱۴۰۰ هیئت وزیران: وزارتخانه‌های مجری مکلفند به منظور شناسایی، گردآوری، صدور شناسنامه، نمایش، معرفی و ثبت آثار و صدور شناسنامه برای محصولات فاخر و برگزیده صنایع دستی و فرش دستباف ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این آیین‌نامه، ضوابط اجرایی موارد زیر را تهیه و ابلاغ نمایند تا با هماهنگی مراجع قانونی ذی‌ربط اجرا شود....	آثار فاخر: اثری که استفاده از مواد اولیه طبیعی، فن تکنیک اجرای ساخت و تک بودن آن محرز باشد و در حراجی‌های معتبر هنری قابل ارائه باشد.	۸	۲

تطابق با پیشینه قانونی	پیشینه قانونی	متن لایحه		
		متن	بند	ماده
دارد	بند «الف» ماده (۱) قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی فرهنگی مصوب ۱۳۹۸: حفاظت؛ به معنای کلیه فعالیت‌های پسینی و پیشینی در خصوص پاسداری از ارزش‌های مادی است همچون بناهای تاریخی. بند «ت» ماده (۱) قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی فرهنگی مصوب ۱۳۹۸: میانیت؛ به معنای کلیه فعالیت‌های پسینی و پیشینی در خصوص پاسداری از ارزش‌های معنوی است همچون ارزش‌های بناهای معنوی که مربوط به تاریخ و فرهنگ یک کشور باشد.	حفاظت و میانیت از آثار فرهنگی و تاریخی؛ کلیه رویکردها و اقداماتی که سبب شناخت و انتقال ارزش‌ها و اهمیت فرهنگی آثار شده و برای درک، معرفی و تدوین و ملموس و ناملموس آثار فرهنگی، تاریخی زمینه (محیط) و اجزای آن انجام می‌شود.	۹	۲
ندارد	تعریف بدون پیشینه قانونی است	منظر فرهنگی: آثار فرهنگی که تلفیقی از فعالیت‌های انسان و طبیعت می‌باشد و نمایانگر تکامل جوامع انسانی و استقرار انسان‌ها در گذر زمان و تحت تأثیر موانع و فرصت‌هایی که محیط طبیعی ایجاد کرده و نیروهای اجتماعی اقتصادی و فرهنگی است و محدوده‌ای است دربرگیرنده و هم‌پیوند با اثر که به صورت متصل یا منفصل با آن بوده و حائز ویژگی‌های ساختاری، کالبدی، کارکردی و معنایی است.	۱۰	۲
دارد	بند «ث» ماده (۱) قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی فرهنگی مصوب ۱۳۹۸: حریم بنا؛ نواحی اطراف یک اثر فرهنگی، تاریخی، طبیعی ملی یا جهانی که همراه با ضوابط و مقررات قانونی با هدف محافظت مؤثر از آن اثر و حمایت‌های قانونی به‌عنوان لایه‌های حفاظتی (منظری، ساختاری، عملکردی) بر روی نقشه، مشخص می‌شود.	حریم آثار: محدوده‌ای پیرامون اثر با ضابطه‌های قانونی مشخص که به واسطه <u>شان عمومی</u> و ملی آثار تاریخی، فرهنگی و طبیعی تعیین شده و با حدود و ثغور مشخص به همراه ضوابط کمی و کیفی حفاظتی <u>ابلاغ می‌شود</u> . حریم آثار ضمن حفاظت از یکپارچگی و موجودیت اثر، پیوند آن را با بستر و محیط پیرامون تضمین می‌نماید.	۱۱	۲
ماده (۳): اهداف وزارت به شرح زیر است:				
دارد	بند «الف» ماده واحده قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۴: مطالعه و تحقیق در آثار باقیمانده از گذشتگان جهت معرفی ارزش‌های نهفته در آنها. ماده (۲) قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷: عبرت از حرکت فرهنگی انسان و بقا و رقاء هویت و شخصیت فرهنگی جامعه. سی‌است‌های کلان بخش میراث فرهنگی و گردشگری مصوب جلسه مورخ ۱۳۸۳/۷/۴ شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری؛ بند «۲» - ارائه‌ی ارزش‌های مستمر در میراث فرهنگی کشور در سطح ملی و بین‌المللی برای بقا و ارتقای هویت فرهنگی جامعه. بند «۴» - توسعه‌ی پایدار گردشگری با رعایت ارزش‌های فرهنگی جامعه، ظرفیت‌های میراث فرهنگی و محیط زیست به منظور تأمین نیازهای جامعه ایرانی، تحکیم وحدت و وفاق ملی، افزایش تفاهم بین‌المللی و معرفی چهره ایران اسلامی.	تحکیم هویت فرهنگی، وفاق ملی؛ عبرت آموزی و بهره‌گیری از تجارب زیست‌سرزمینی و پاسداری از تنوعات فرهنگی از طریق میراث فرهنگی، تاریخی و میراث طبیعی.	۱	۳

تطابق با پیشینه قانونی	پیشینه قانونی	متن لایحه		
		متن	بند	ماده
دارد	<p>بند «ب» ماده واحده قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۴: انجام پژوهش‌های باستان‌شناسی و مردم‌شناسی و هنرهای سنتی.</p> <p>بند «ج» ماده واحده قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۴: بررسی، شناسایی، ثبت و حفاظت از آثار ارزشمند منقول و غیرمنقول فرهنگی - تاریخی کشور.</p> <p>ماده (۳) قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷: وظایف سازمان در زمینه میراث فرهنگی شامل پژوهش، نظارت، حفظ و احیا و معرفی است.</p> <p>ماده (۳) اساسنامه سازمان صنایع دستی ایران مصوب ۱۳۸۳: هدف سازمان... حفظ و احیا، ترویج... صنایع دستی کشور... است.</p>	حفظ و احیای میراث فرهنگی ملموس و ناملموس، صنایع دستی، هنرهای سنتی و <u>صیانت</u> از میراث طبیعی.	۲	۳
دارد	<p>ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۲: به منظور فراهم کردن زمینه توسعه پایدار میراث فرهنگی و گردشگری..</p> <p>ماده (۴) بند «۱۷» سیاست‌ها و راهبردهای سرزمینی سند آمایش سرزمین مصوب ۱۳۹۹: ارتقا گردشگری و آوازه میراث فرهنگی، تاریخی و طبیعی ایران و گسترش گردشگری بوم آورد، اجتماع محور، فرهنگ مینا، خلاق و متنوع در پهنه سرزمین...</p> <p>تدبیر ۳۴ الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت: گسترش قطب‌های گردشگری طبیعی، فرهنگی، مذهبی و سلامت با محوریت مناطق و مراکز هویت‌ساز..</p>	توسعه پایدار و جامعه محور گردشگری مبتنی بر ارزش‌های ایرانی - اسلامی و ظرفیت‌های متنوع کشور از جمله میراث فرهنگی - تاریخی، طبیعی، صنایع دستی و هنرهای سنتی.	۳	۳
دارد	<p>شعارهای سال‌های اخیر تعیین شده از سوی مقام معظم رهبری (مدظله) همچون «مهار تورم و رشد تولید (شعار سال ۱۴۰۲)، «تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین» (شعار سال ۱۴۰۱)، «تولید، پشتیبانی‌ها و مانع زدایی‌ها» (شعار سال ۱۴۰۰)، «جهش تولید» (شعار سال ۱۳۹۹) و «رونق تولید» (شعار سال ۱۳۹۸).</p> <p>ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۲: به منظور... جلب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی با رعایت قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ در ایجاد تأسیسات زیربنایی جهت معرفی بهتر بناها و محوطه‌های تاریخی، تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و ارائه خدمات مناسب به جهانگردان، دولت می‌تواند در مناطق مستعد کشور و قطب‌های گردشگری با تأکید بر مناطق کمتر توسعه یافته به متقاضیان بخش‌های غیردولتی اجازه تأسیس مناطق نمونه گردشگری را بدهد.</p> <p>اهداف کلان سند راهبردی توسعه گردشگری مصوب ۱۳۹۹ هیئت وزیران: بهبود فضای کسب و کار و افزایش اشتغال کارآمد با تأکید بر جوامع محلی، جوانان و زنان در صنعت گردشگری از طریق فرهنگ‌سازی</p>	تقویت و توسعه سرمایه‌گذاری، بهبود فضای کسب و کار، افزایش اشتغال پایدار و بهره‌مند نمودن کشور منافع اقتصادی در حوزه‌های موضوع این قانون.	۴	۳

تطابق با پیشینه قانونی	پیشینه قانونی	متن لایحه		
		متن	بند	ماده
دارد	<p>ماده واحده قانون تأسیس سازمان صنایع دستی ایران مصوب ۱۳۸۳؛ به منظور تمرکز در سیاستگذاری، برنامه ریزی در زمینه حفظ و احیا، ترویج و توسعه کمی و بهبود کیفیت صنایع دستی کشور... سازمان صنایع دستی ایران... تشکیل می‌شود.</p> <p>بند «۱۵» از ماده (۴) اساسنامه سازمان صنایع دستی ایران مصوب ۱۳۸۳: .. ترویج صنایع دستی در جامعه ایرانی و.. توسعه موارد مصرف آنها....</p> <p>بند «۲۹» از ماده (۴) اساسنامه سازمان صنایع دستی ایران مصوب ۱۳۸۳: همکاری با سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به منظور گسترش فرهنگ گردشگری و ایجاد بازار مناسب برای محصولات صنایع دستی.</p> <p>بند «۳۱» از ماده (۴) اساسنامه سازمان صنایع دستی ایران مصوب ۱۳۸۳: تشویق صنعتگران و بازرگانان صنایع دستی به منظور حضور در بازارهای جهانی و مجامع بین‌المللی.</p> <p>بند «۳۲» از ماده (۴) اساسنامه سازمان صنایع دستی ایران مصوب ۱۳۸۳: انجام مطالعات لازم در خصوص چگونگی گسترش حضور مؤثر در بازارهای جهانی به منظور افزایش سهم ایران در این بازارها.</p>	توسعه کمی و ارتقای کیفی محصولات صنایع دستی و اهتمام بر ترویج فرهنگ استفاده و صادرات آن.	۵	۳

مطابق یافته‌های جدول ۱ مشخص است بیش از ۸۰ درصد مواد و بندهای مورد بررسی یا عیناً از اسناد بالادستی و قوانین موضوعه استخراج شده‌اند (مثل بند «۲» ماده (۲) لایحه که از ماده ۱ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷ اقتباس شده است)، یا ترکیبی از آنها می‌باشند (مثل بند «۲» ماده (۳) لایحه که ترکیبی از محتوای قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۴ و اساسنامه سازمان صنایع دستی ایران مصوب ۱۳۸۳ است).

بررسی کارشناسی مواد (۱)، (۲) و (۳)

■ ماده (۱):

در اجرای ماده واحده قانون تشکیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مصوب ۱۳۹۸- و به منظور تحقق اهداف نظام جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کشور، اهداف وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که در این قانون به اختصار «وزارت» نامیده می‌شود، به شرح این قانون تعیین می‌شود و وزارت مقید به رعایت احکام و ارزش‌های اسلامی و شئون انقلاب اسلامی بوده

و تابع همه قوانین نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

قانون تشکیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مصوب ۱۳۹۸ دارای یک ماده واحده و ۳ تبصره است. ماده واحده این قانون، تمامی اختیارات و وظایف سازمان سابق میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که مغایر با شرع نباشند با رعایت بند «د» ماده (۲۹) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۸/۷/۱۳۸۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی^۱ و بند «الف» ماده (۲۸) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۲/۱۲/۱۳۹۵ و بدون توسعه تشکیلات و افزایش نیروی انسانی به

۱ هر کدام از وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مستقل که تحت نظر معاون رئیس جمهور اداره می‌شوند، می‌توانند حداکثر (۵) معاون و سایر مؤسسات دولتی حداکثر (۳) معاون یا عناوین مشابه در ساختار تشکیلاتی خود پیش بینی نمایند و متناسب با حجم کار و تنوع وظایف و تعداد پست‌های سازمانی هر معاون می‌تواند حداکثر (۵) مدیر کل یا مدیر یا رئیس یا عناوین مشابه داشته باشد.

۲ کاهش حجم، اندازه و ساختار مجموع دستگاه‌های اجرائی به‌استثنای مدارس دولتی در طول اجرای قانون برنامه، حداقل به میزان پانزده درصد (۱۵٪) نسبت به وضع موجود (حداقل پنج درصد (۵٪) در پایان سال دوم) از طریق واگذاری واحدهای عملیاتی، خرید خدمات و مشارکت با بخش غیردولتی با اولویت تعاونی‌ها، حذف واحدهای غیر ضرور، کاهش سطوح مدیریت، کاهش پستهای سازمانی، انحلال و ادغام سازمان‌ها و مؤسسات و واگذاری برخی از وظایف دستگاه‌های اجرائی به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با تصویب شورای عالی اداری.

می‌آید. چرا که ساز و کارهای لازم برای دستیابی به این ارزش‌های مذکور به صورت فرایندی و محتوایی در فرایند تصویب قوانین نهادینه شده است. لذا ذکر عبارات «احکام و ارزش‌های اسلامی و شئون انقلابی اسلامی» در ماده (۱) لایحه پیشنهادی، توضیح واضح‌تر و غیر ضروری است. همچنین از آنجا که مقرر است لایحه مورد بررسی پس از تصویب به عنوان یکی از قوانین اصلی و پرارجاع حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شناخته شود و در نظام جمهوری اسلامی ایران به تصویب و اجرا خواهد رسید، قید «تبعیت از قوانین نظام جمهوری اسلامی» نیز غیر ضروری و تشریح مبانی اولیه‌ی تقنینی در کشور است. در صورتی که هر کدام از قیود فوق‌الذکر مورد سؤال یا ایراد قرار گیرد، فرایند و نظام قانون‌گذاری کشور زیر سؤال رفته است و طرح این موضوع در لایحه محلی از بحث ندارد.^۲ بنابراین متن اصلاحی پیشنهادی به شرح ذیل می‌باشد:

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تبدیل گردید. در تبصره «۲» این قانون آمده است که شرح وظایف این وزارتخانه مطابق قوانین مورد عمل سازمان مذکور خواهد بود و دولت موظف است تغییرات در شرح وظایف وزارتخانه جدید را حداکثر ظرف مدت یک سال برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه کند. بنابراین لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی بایستی در تکمیل اساسنامه‌ها و شرکت‌های موضوع فعالیت وزارت تدوین می‌گردید و عموم وظایف و اختیارات موضوعه پیشتر دارای تایی دیه شورای نگهبان و قانون مصوب است.

طبق اصل چهارم قانون اساسی نظام جمهوری اسلامی، کلیه قوانین و مقررات کشور باید منطبق با موازین اسلامی باشد و تشخیص این مهم بر عهده فقهای شورای نگهبان گذاشته شده است.^۱ بنابراین رعایت ارزش‌های اسلامی و انقلابی در قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی که مورد تأیید شورای نگهبان نیز قرار می‌گیرند، حداقل انتظار به حساب

متن اصلاحی	متن لایحه
در اجرای ماده واحده قانون تشکیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ۱۳۹۸ و به منظور تحقق اهداف نظام جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کشور، اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که در این قانون به اختصار «وزارت» نامیده می‌شود، به شرح این قانون تعیین می‌شود و وزارت مقید به رعایت احکام و ارزش‌های اسلامی و شئون انقلاب اسلامی بوده و تابع همه قوانین نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.	در اجرای ماده واحده قانون تشکیل وزارت ۱۳۹۸- و به منظور تحقق اهداف نظام جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کشور، اهداف و وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که در این قانون به اختصار «وزارت» نامیده می‌شود، به شرح این قانون تعیین می‌شود و وزارت مقید به رعایت احکام و ارزش‌های اسلامی و شئون انقلاب اسلامی بوده و تابع همه قوانین نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

■ ماده (۲):

در این قانون، اصلاحات زیر در معنای مشروح مربوط به کار می‌روند:

ماده (۲) این لایحه در مورد تعاریفی است که در متن به کار رفته است و لزوم بازشناسی یا تشریح آن در ابتدای لایحه لازم به نظر رسیده است. از آنجا که عبارات و اصطلاحات مطرح شده در ماده (۲) در قانون حاضر به شرح مشخصی تعریف شده است و امکان تعریف آنها در قوانین دیگر به صورت تشریحی وجود دارد (مثل نفایس ملی و منحصر به فرد)، لازم است تا این نکته در متن ماده (۲) لحاظ شود.

متن اصلاحی	متن لایحه
عبارات و اصطلاحات ذیل در این قانون به شرح زیر به کار می‌روند:	ماده (۲): در این قانون، اصلاحات زیر در معنای مشروح مربوط به کار می‌روند:

همچنین از آنجا که عنوان وزارت به ترتیب شامل سه حوزه‌ی میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی است، ترتیب اصطلاحات به کار رفته در متن پیشنهادی لایحه نیز بهتر است دارای نظم و ترتیب مشخص باشد.

لازم به ذکر است برخی از تعاریف در متن لایحه پرتکرار یا کلیدی است (مثل نفایس ملی، هنرهای سنتی یا تأسیسات گردشگری) اما در این بخش تشریح نشده است و افزودن آنها به بخش تعاریف لازم به نظر می‌رسد که در بخشی مجزا ارائه خواهد شد. همچنین تعاریفی در این ماده تشریح شده که عدم تعریف آن به دلایل ملاحظات فنی-تخصصی لازم به نظر می‌رسد.^۳ بنابراین حذف این مفاهیم از متن توصیه می‌گردد. ساختار تعاریف نهایی با بررسی‌های کارشناسی و تفکیک بخش‌ها به شرح ذیل خواهد بود:

۱. « کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است.»
 ۲. برای نمونه لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مراجعه نمایید.
 ۳. مثل واجد ارزش که فاقد پشتوانه حقوقی مستحکم است و از نظر عنوانی دارای اشکال اساسی است. چرا که آثار ثبت ملی نیز واجد ارزش است و به واسطه همین ارزش، ثبت ملی می‌شوند. ضمناً تعیین فهرستی با عنوان واجد ارزش، بدون جرم انگاری و ضوابط مشخص حفاظتی، موجب مسائل جانبی برای حقوق عامه خواهد شد.

عنوان	وضعیت	عنوان	وضعیت	عنوان	وضعیت
الف) میراث فرهنگی و طبیعی	جدید	ب) گردشگری	جدید	پ) صنایع دستی	جدید
۱. میراث فرهنگی	موجود	۱. گردشگری	جدید	۱. صنایع دستی	جدید
۲. میراث طبیعی	موجود	۲. تأسیسات گردشگری	جدید	۲. هنرمند صنایع دستی	جدید
۳. اثر ملی	موجود	۳. مؤسسات گردشگری	جدید	۳. استادکار صنایع دستی	جدید
۴. حریم اثر	موجود		جدید	۴. اثر فاخر صنایع دستی	موجود
۵. نفایس ملی و منحصربه فرد	جدید				
۶. حفاظت و صیانت	موجود				
۷. پایگاه‌های میراث فرهنگی و طبیعی	جدید				

تعاریف موجود در لایحه:

در هر صورت بر تعریف ارائه شده توسط قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۰۷/۰۷) چند نقد وارد است که ضرورت اصلاح آن را پررنگ می‌سازد:

الف) اصطلاح ایرانگردی و جهانگردی در ادبیات امروز صنعت گردشگری رایج نمی‌باشد و بهتر است از واژه «گردشگری» به جای «ایرانگردی و جهانگردی» استفاده شود.

ب) قید «بیش از ۲۴ ساعت بوده» با محدودسازی دایره شمولیت گردشگری، موجب حذف مسافران یک روزه می‌گردد. به عبارتی، این تعریف موجب خواهد شد تا مسافران با مسافت‌های کوتاه که دارای اقامت شبانه در مقصد نمی‌باشند از حیطه وظایف وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی حذف گردد.

ج) قید «به منظور کسب و کار نباشد» نیز با توجه به شرایط روز حاکم بر جامعه قابل پذیرش نیست. چرا که در این صورت وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی می‌تواند با این قید از مسئولیت‌های خود در قبال مسافران تجاری در داخل کشور سرباز زند.

۱- گردشگری: مجموعه فعالیت‌هایی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم با موضوع مسافرت مرتبط بوده یا به منظور ارائه خدمات سفر به گردشگران با اهداف مختلف نظیر، فرهنگی، مذهبی و زیارتی، سیاحتی، طبیعت گردی و سلامت ایجاد می‌شوند.

تنها قانونی که به صورت خاص در زمینه گردشگری موجود است در ماده (۱) قانون توسعه ایرانگردی مربوط به سال ۱۳۷۰ است. در این قانون فقط یک تعریف از حوزه گردشگری و آن هم در ارتباط با مفهوم ایرانگردی و جهانگردی به این شرح ارائه نموده است: «منظور از ایرانگردی و جهانگردی عبارت است از هر نوع مسافرت انفرادی و یا گروهی که بیش از ۲۴ ساعت بوده و به منظور کسب و کار نباشد.»

تعریف یاد شده شبیه به تعریف اولیه ارائه شده از سوی سازمان جهانی جهانگردی (۲۰۰۵) می‌باشد که در آن اشاره دارد: «گردشگری، مجموعه‌ای از کارهایی است که فرد در مسافرت و در مکانی خارج از محیط معمول خود برای کمتر از یکسال متوالی و با هدف تفریح، تجارت یا فعالیت‌های دیگر انجام می‌دهد و البته این فعالیت‌ها به قصد کسب درآمد در منطقه مورد بازدید انجام نمی‌شود»^۲

۱. شایان ذکر است که سازمان جهانی جهانگردی نیز تعریف خود را از حوزه گردشگری تغییر داده و قیودی چون زمان و هدف کسب و کار را حذف کرده است. برای کسب اطلاعات بیشتر رجوع کنید به: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>

متن اصلاحی	متن لایحه
مجموعه‌ای از خدمات از جمله اقامت، پذیرایی، حمل و نقل و تفریح که به منظور پاسخ گویی به نیاز گردشگران ارائه می‌شود.	گردشگری: مجموعه فعالیت‌هایی که به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم با موضوع مسافرت مرتبط بوده یا به‌منظور ارائه خدمات سفر به گردشگران با اهداف مختلف نظیر، فرهنگی مذهبی و زیارتی سیاحتی طبیعت گردی و سلامت ایجاد می‌شوند.

از چگونگی تعامل و زیست در سرزمین است. آنچه از میراث فرهنگی قابل روایت و بهره‌برداری است، درک این نکته است که پیشینیان در این اقلیم و طبیعت برای بقای خود به چه شکل زیست کرده‌اند. اینکه آب در سرزمین ایران مقوله‌ای کمیاب و دارای ارزش ویژه است موجب شده تا آن را به‌جای سد به سمت زیر زمین و قنات‌ها هدایت کند یا اینکه جریان سیل‌ها و طوفان‌ها موجب ساخت یا عدم ساخت پل‌ها در نقاط خاصی شده‌است، بخشی از روایت چگونگی تعامل و زیست انسان ایرانی در تعامل با سرزمین خود است. یافتن این مفاهیم بدون شک نیازمند تدوین و دریافت تفسیرها و نگرش فلسفه‌ی است که در درون مفاهیم میراث فرهنگی قرار دارد. بنابراین لازم است تا تعریف میراث فرهنگی از مقوله‌ای صرفاً نمایشی و حفاظتی به مفهومی روایتی و تفسیری در جهت اثرگذاری در آینده انسان ایرانی تغییر یابد. بنابراین اضافه شدن عبارت «بهره‌مندی از تجربیات زیست در سرزمین» ظرفیت تعریف میراث فرهنگی را افزایش خواهد داد.

۲- میراث فرهنگی: آثار باقیمانده از گذشتگان که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می‌باشد و با شناسایی آن، زمینه شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می‌گردد و از این طریق زمینه‌های عبرت برای انسان فراهم می‌آید.

تعریف ارائه شده از میراث فرهنگی، تکراری است بر تعریف ارائه شده در ماده ۱ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷ که در آن آمده است «میراث فرهنگی شامل آثار باقیمانده از گذشتگان است که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می‌باشد و با شناسایی آن زمینه شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می‌گردد و از این طریق زمینه‌های عبرت برای انسان فراهم می‌آید». گنجانده شدن مفهوم عبرت از این آثار مطابق آیه ۱۱ سوره انعام، ارزش روایت شدن این میراث برای نسل‌های آینده را مورد تأکید قرار می‌دهد. اما آنچه در این تعریف نیاز به گنجانده شدن دارد، لزوم آگاهی مردم ایران

متن اصلاحی	متن لایحه
میراث فرهنگی: آثار باقیمانده از گذشتگان که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می‌باشد و با شناسایی آن، شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می‌گردد و از این طریق زمینه‌های عبرت و بهره‌مندی از تجربیات زیست در سرزمین را فراهم می‌آورد.	میراث فرهنگی: آثار باقیمانده از گذشتگان که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می‌باشد و با شناسایی، آن زمینه شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می‌گردد و از این طریق زمینه‌های عبرت برای انسان فراهم می‌آید.

در مورد میراث طبیعی به تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۲ مربوط است. در این تبصره سازمان سابق مکلف گردید تا در مورد چگونگی امکان بهره‌گیری از میراث طبیعی کشور و اجرای تعهدات مطرح شده در کنوانسیون حفاظت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان با همکاری با سازمان حفاظت محیط زیست اقدام به تدوین آیین‌نامه نماید. آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۴ هیئت وزیران و همچنین دستورالعمل اجرایی بهره‌برداران پایدار از میراث طبیعی ۱۴۰۰ در راستای این موضوع تدوین گردید. بنابراین دو تعریف قانونی برای میراث طبیعی به شرح ذیل ارائه گردیده‌است:

۳- میراث طبیعی: آثار و مناظر طبیعی برخوردار از ویژگی‌های خاص زمین‌شناختی، عوارض بی‌نظیر یا کم‌نظیر جغرافیایی، محوطه‌ها و مناطق طبیعی، آثار طبیعی متشکل از ترکیبات فیزیکی و زیست‌شناسی یا ترکیبات ارضی و جغرافیایی طبیعی و مناطق مشخص که زیستگاه حیوانات و منطقه رشد گیاهان مورد تهدید بوده، درختان کهن سال، نمونه‌های ارزشمند گیاهی و رویشگاه‌های آنها و همچنین بقایای دیرین‌شناختی انسانی و محوطه‌های حاصل از تعامل فیزیکی و فرهنگی انسان و طبیعت که دارای ارزش می‌باشند.

محول شدن تکالیف به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

عنوان	مواد
قانون الحاق ایران به کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان مصوب ۱۳۵۳	ماده (۲) - به لحاظ کنوانسیون حاضر، آنچه ذیل ذکر می‌گردد «میراث طبیعی» به شمار می‌رود: آثار طبیعی متشکل از ترکیبات فیزیکی و زیست‌شناسی یا مجموعه‌ای از این نوع ترکیبات که از نظر زیبایی‌شناسی یا علمی حائز ارزش جهانی استثنایی هستند، ترکیبات ارضی و جغرافیایی طبیعی و مناطق کاملاً مشخص که زیستگاه حیوانات و منطقه رشد گیاهان مورد تهدید بوده، از نظر علمی و حفاظت حائز ارزش جهانی استثنایی هستند، محوطه‌ای طبیعی یا مناطق طبیعی که دقیقاً مشخص شده و به لحاظ علمی، حفاظت یا زیبایی طبیعی دارای ارزش جهانی استثنایی هستند.
آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۴ هیئت وزیران	ماده (۱) منظور از میراث طبیعی مذکور در تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، محدوده‌های جغرافیایی طبیعی و مناطق خاصی از کشور است که به علت کیفیت ویژه فیزیکی و زیست‌شناسی یا مناظر و چشم‌اندازهای طبیعی زیبا و کم‌نظیر و با محوطه‌های طبیعی تاریخی و نیز پدیده‌ها و نمونه‌های ارزشمند گیاهی و جانوری و زیستگاه‌های آنها تعیین و تحت حفاظت و بهره‌برداری پایدار قرار می‌گیرد. ماده (۲) میراث‌های طبیعی موضوع این آیین‌نامه شامل موارد زیر می‌باشد: الف) مناظر طبیعی و عوارض بدیع جغرافیایی غیر حفاظت شده. ب) بقایای دیرین شناختی انسانی و محوطه‌های حاصل از تعامل فیزیکی و فرهنگی انسان و طبیعت. ج) مناطق مذکور در بند «الف» ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست از قبیل آثار طبیعی ملی و سایر مناطق تحت حفاظت. د) آثار و بقایای دیرین شناختی جانوری و گیاهی.

وجهه و ارزش در قالب میراث طبیعی می‌نماید، در این تعریف مشخص نیست. در حالی که در ماده (۲) قانون الحاق ایران به کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان مصوب ۱۳۵۳ سه جنبه‌ی حفاظتی، علمی و زیبایی‌شناختی برای برجسته کردن ارزشمندی این حوزه‌ها تعریف شده است. مفاهیمی مثل «ویژگی‌های خاص»، «بی‌نظیر» یا «نمونه‌های ارزشمند» که در متن لایحه به عنوان قید و وجه افتراق آثار، محوطه‌ها و... به کار رفته است، دارای ابهام است. بنابراین تعریف ارائه شده برای آنکه به درستی تبیین شود نیازمند تعاریف تکمیلی است.

مرجع قرار دادن بند «ب» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب سال ۱۳۸۴ برای تعریف میراث طبیعی موجب ایجاد ابهام شده است. چرا که این مواد در راستای تبصره‌ی قانون مذکور نگارش یافته و با تعاریف موجود از میراث طبیعی همخوانی ندارد. بقایای دیرین شناختی انسانی و محوطه‌های حاصل از تعامل فیزیکی و فرهنگی انسان و طبیعت در ادبیات فعلی جهان با مفهوم منظر فرهنگی شناخته می‌شود و در این لایحه نیز به صورت مستقل تعریف مذکور موجود است. در حالی که این بخش در تعریف میراث طبیعی به کار رفته است. همچنین ویژگی‌هایی که بقایا، مناطق یا ترکیبات فوق‌الذکر را دارای

متن اصلاحی	متن لایحه
میراث طبیعی: آثار و مناظر طبیعی برخوردار از ویژگی‌های خاص زمین‌شناختی، چشم‌اندازهای بکر طبیعی، غارهای طبیعی، گونه‌های منحصربه‌فرد گیاهی، بقایای دیرین شناختی گیاهی و جانوری، عناصر طبیعی نمادین و آمیخته با میراث ناملموس، گونه‌های گیاهی کهنسال و چشمه‌ها و آبگیرهای طبیعی شایسته حفاظت منظری.	میراث طبیعی: آثار و مناظر طبیعی برخوردار از ویژگی‌های خاص زمین‌شناختی، عوارض بی‌نظیر یا کم‌نظیر جغرافیایی محوطه‌ها و مناطق طبیعی، آثار طبیعی متشکل از ترکیبات فیزیکی و زیست‌شناسی یا ترکیبات ارضی و جغرافیایی طبیعی و مناطق مشخص که زیستگاه حیوانات و منطقه رشد گیاهان مورد تهدید بوده، درختان کهن‌سال نمونه‌های ارزشمند گیاهی و رویشگاه‌های آنها و همچنین بقایای دیرین شناختی انسانی و محوطه‌های حاصل از تعامل فیزیکی و فرهنگی انسان و طبیعت که دارای ارزش می‌باشند.

(۳) این قانون قابلیت در نظر گرفتن در آثار ملی ایران دانسته که تحت حفاظت و نظارت دولت قرار خواهند گرفت. تبصره «۲» قانون تجدید استخدام آقای آندره گدار تبعه فرانسه برای مدیریت باستان‌شناسی و موزه و کتابخانه مصوب ۱۳۲۳ که در این لایحه به‌اشتباه از آن به قانون مدیریت خدمات باستان‌شناسی و موزه یاد شده است به توسعه معیارهای آثار ملی افزوده است به شکلی که آثار صنعتی و ابنیه و اماکنی را که در دوره قاجاریه تا آغاز مشروطیت ساخته شده و جنبه عمومی دارد

۴- آثار ملی: آثاری که به موجب قانون راجع به حفظ آثار ملی، قانون مدیریت خدمات باستان‌شناسی و موزه - مصوب ۱۳۲۳ و یا قانون ثبت آثار ملی در فهرست آثار ملی قرار گرفته‌اند. از آنجا که تعریف آثار ملی تاکنون در قوانین موضوعه به صورت صریح عنوان نشده است. در ماده (۱) قانون راجع به حفظ آثار ملی مصوب ۱۳۰۹ کلیه آثار صنعتی و ابنیه و اماکنی که تا اختتام دوره سلسله زندیه در مملکت ایران احداث شده اعم از منقول و غیر منقول با رعایت ماده

بنابراین هر چند موضوع آثار ملی دارای سابقه تقنینی قابل اتکایی است اما فاقد تعریف است.

جزو آثار ملی در نظر گرفته است. در حالی که ماده واحده قانون ثبت آثار ملی مصوب ۱۳۵۲ نیز آثار غیر منقول که از نظر تاریخی یا شئون ملی واجد اهمیت باشد، صرف نظر از تاریخ ایجاد جزو آثار ملی دانسته است.

متن اصلاحی	متن لایحه
<p>اثر ملی: اثری است که به واسطه داشتن ویژگی‌های فرهنگی، تاریخی یا طبیعی دارای شان ملی و ارزش حفاظتی بوده و به موجب فرآیند قانون در فهرست آثار ملی ثبت و حفاظت می‌گردد. تبصره: کلیه آثار ملی که به موجب قانون ثبت می‌گردد، در فهرست‌های ذی‌ربط موضوعی، جغرافیایی یا زمانی درج و به اطلاع عموم می‌رسد.</p>	<p>آثار ملی: آثاری که به موجب قانون راجع به حفظ آثار ملی قانون مدیریت خدمات باستان‌شناسی و موزه - مصوب - ۱۳۲۳ و یا قانون ثبت آثار ملی در فهرست آثار ملی قرار گرفته‌اند.</p>

تاریخی یا علمی یا صنعتی خاصی دارد فهرستی ترتیب داده و بعدها هم هر چه از این آثار مکشوف شود ضمیمه فهرست مزبور بنماید. همچنین در این ماده آمده که فهرست مزبور بعد از تنظیم طبع شده و به اطلاع عامه خواهد رسید.
از آنجا که تعریف فهرست آثار ملی در تعریف آثار ملی لحاظ گردید، حذف این تعریف در جهت کاهش حجم محتوای قانون در نظر گرفته شد.

۵- فهرست آثار ملی: فهرست آثاری اعم از ملموس ناملموس و طبیعی که به عنوان میراث فرهنگی یا میراث طبیعی در وزارت در چهار چوب قوانین مربوط به ثبت رسیده و اعلام می‌شوند.
تعریف فهرست آثار ملی نیز فاقد سابقه تقنینی صریح است و صرفاً در ماده (۲) قانون راجع به حفظ آثار ملی مصوب ۱۳۰۹ دولت مکلف گردیده که از کلیه آثار ملی ایران که فعلاً معلوم و مشخص است و حیثیت

متن اصلاحی	متن لایحه
حذف	<p>فهرست آثار ملی: فهرست آثاری اعم از ملموس ناملموس و طبیعی که به عنوان میراث فرهنگی یا میراث طبیعی در وزارت در چهارچوب قوانین مربوط به ثبت رسیده و اعلام می‌شوند.</p>

۱۳۵۳ به تشکیل آن متعهد گردید. این فهرست در کنوانسیون مذکور به صورت صریح تعریف نشده است و معیارهای ذیل در مورد آن مطرح است:

- فهرستی از دارایی‌های دارای ارزش جهانی استثنائی.
- فهرستی که تهیه، تکمیل و منتشر می‌شود.
- لااقل هر دو سال یکبار تجدید و تکمیل می‌شود.

از آنجا که فهرست مذکور در کنوانسیون حمایت از میراث جهانی فرهنگی و طبیعی ۱۹۷۲ مطرح شده و کشور نیز به این کنوانسیون الحاق شده است، لزومی به تعریف مجدد آن در قانون اهداف و وظایف وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی وجود ندارد و از بندهای این قانون حذف گردید.

۶- فهرست آثار جهانی: آثاری که به عنوان میراث فرهنگی یا طبیعی در سازمان جهانی یونسکو به ثبت می‌رسند. آثاری که در این فهرست قرار می‌گیرند براساس کنوانسیون حمایت از میراث جهانی فرهنگی و طبیعی (۱۹۷۲) متعلق به تمام انسان‌ها بوده و دولت‌ها موظف به حفظ و نگهداری این آثار هستند. این فهرست به صورت سالیانه پس از تأیید آثار توسط کمیته میراث جهانی یونسکو تکمیل می‌شود.

فهرست آثار جهانی بر اساس کنوانسیون حمایت از میراث جهانی فرهنگی و طبیعی ۱۹۷۲ تشکیل گردید که ایران مطابق قانون الحاق ایران به کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان مصوب

متن اصلاحی	متن لایحه
حذف	<p>فهرست آثار جهانی: آثاری که به عنوان میراث فرهنگی یا طبیعی در سازمان جهانی یونسکو به ثبت می‌رسند. آثاری که در این فهرست قرار می‌گیرند براساس کنوانسیون حمایت از میراث جهانی فرهنگی و طبیعی (۱۹۷۲) متعلق به تمام انسان‌ها بوده و دولت‌ها موظف به حفظ و نگهداری این آثار هستند. این فهرست به صورت سالیانه پس از تأیید آثار توسط کمیته میراث جهانی یونسکو تکمیل می‌شود.</p>

ابهام است. چرا که فهرست آثار ملی نیز به واسطه واجد ارزش بودن (بر مبنای مولفه‌های مشخص و تعریف شده) تدوین و اعلان عمومی گردیده و معرفی فهرستی با عنوان واجد ارزش، غیر قابل توجیه است. ضمناً در صورتی که هدف از تعریف فهرست مذکور حمایت از آثار در فرایند ثبت ملی است، بایستی دامنه شمول حمایت‌های قانونی آثار ملی را به آثار در فرایند ثبت نیز گسترش داد. با تعریف ارائه شده بخش مهمی از شهرها و روستاهای کشور - که عموماً مالکیت خصوصی دارند- واجد ارزش خواهند بود، چرا که به لحاظ فرهنگی یا تاریخی برخوردار از ارزش‌های ملی، محلی و منطقه‌ای هستند و به دلیل نبود پشتوانه‌های حمایتی لازم، موجب ایجاد محدودیت برای مالکیت خصوصی است.

۷- واجد ارزش: اثر واجد ارزش فرهنگی و تاریخی اثری که برخوردار از ارزش‌های ملی، محلی و منطقه‌ای به لحاظ فرهنگی و یا تاریخی باشد. آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی از سوی وزارت معرفی و در فهرست ذی ربط آثار ملی با عنوان فهرست آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی جای می‌گیرند. آثاری که در فرایند ثبت ملی قرار دارند نیز در زمره آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی قلمداد می‌شوند.

هر چند دارا بودن فهرست‌های تکمیلی در کنار فهرست آثار ملی اقدامی حمایتی از آثار در فرایند ثبت ملی یا آثار دارای ارزش برای ثبت در آینده است، اما به کارگیری عنوان واجد ارزش برای فهرستی مستقل دارای

متن اصلاحی	متن لایحه
حذف	واجد ارزش: اثر واجد ارزش فرهنگی و تاریخی اثری که برخوردار از ارزش‌های ملی، محلی و منطقه‌ای به لحاظ فرهنگی و یا تاریخی. باشد آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی از سوی وزارت معرفی و در فهرست ذی ربط آثار ملی با عنوان فهرست آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی جای می‌گیرند آثاری که در فرایند ثبت ملی قرار دارند نیز در زمره آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی قلمداد می‌شوند.

آنچه در متن لایحه در مورد آثار فاخر آمده است عملاً در راستای تعریف مفهوم آثار فاخر صنایع دستی است. برای آنکه از شباهت آن نسبت به آثار میراثی جلوگیری شود، لازم است تا عنوان مذکور تدقیق شود.

یکی از ایرادات این تعریف تأکید بر اجزا و فقدان توجه به نتیجه است. ممکن است محصول فاخری تولید شود اما هیچ کدام از خصوصیات مرتبط با مواد اولیه، بهره برداری از فن خاص یا ساخته شدن توسط فردی مشهور را نداشته باشد. بنابراین محصول نهایی مرغوب یا خاص نیز نیازمند توجه است.

دیگر ایراد تعریف ارائه شده از آثار فاخر در لایحه، تأکید بر مصرف کننده ای است که الزاماً دارای محوریت در تعریف نیست. اینکه کالا و محصولی ارزشمند باشد به صورت بالقوه امکان عرضه و ایجاد تقاضا در بازار را داراست. شکل گیری حراجی‌های معتبر هنری به عنوان یکی از نتایج شکل گیری تقاضا در این حوزه جایگاه و وجهه‌ای ندارد که آثار فاخر صنایع دستی توسط آن تعریف شود. این تعریف به صورت غیر منطقی موجب موجه‌سازی حراجی‌های آثار فاخر، توسط تعریف مفهومی فنی است.

۸- آثار فاخر: اثری که استفاده از مواد اولیه طبیعی، فن، تکنیک اجرای ساخت و تک بودن آن محرز باشد و در حراجی‌های معتبر هنری قابل ارائه باشد.

تعریف آثار فاخر صنایع دستی دارای سابقه تقنینی نیست و تنها در ماده (۱۴) آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی مصوب ۱۴۰۰ هیئت‌وزیران، وزارتخانه‌های مجری مکلف به شناسایی، گردآوری، صدور شناسنامه، نمایش، معرفی و ثبت آثار و صدور شناسنامه برای محصولات فاخر و برگزیده صنایع دستی و فرش دستیافته شده‌اند. در بند «۱» این ماده نیز تعیین معیارهای تشخیص مصادیق آثار برگزیده و فاخر صنایع دستی و فرش دستیافته نیز به این دستگاه‌ها تکلیف شده است. اما تاکنون معیارهای تشخیص در این حوزه ارائه نشده است.

محورهای مورد نظر لایحه به مواد اولیه، فن اجرای ساخت و تک بودن (که بهتر است با عنوان منحصر به فرد بودن جایگزین شود) اشاره دارد. در مورد مواد اولیه به واسطه آنکه می‌توان از مواد غیر طبیعی نیز چنین محصولاتی تولید نمود، لزوم گسترده کردن مفهوم مذکور محسوس است. همچنین از دیگر ویژگی‌هایی که اثر صنایع دستی را فاخر می‌نماید، شهرت فرد سازنده است.^۱

۱ فرد سازنده به عنوان برند قابلیت تولید هویت در محصول تولیدی را داراست.

متن اصلاحی	متن لایحه
اثر فاخر صنایع دستی: اثری که به واسطه‌ی دارا بودن یکی از ویژگی‌های مرغوبیت یا خاص بودن مواد اولیه ساخت، فن اجرای ساخت، شهرت خالق اثر و محصول نهایی، منحصر به فرد بودن آن محرز باشد.	آثار فاخر: اثری که استفاده از مواد اولیه طبیعی، فن (تکنیک) اجرای ساخت و تک بودن آن محرز باشد و در حراجی‌های معتبر هنری قابل ارائه باشد.

فرهنگی مصوب ۱۳۹۸ نیز تعریف شده است. هر چند تعریف مذکور برای بناها و اموال غیر منقول ارائه گردیده و در حوزه حفاظت و صیانت را از یکدیگر به صورت مجزا مطرح کرده است. بنابراین لازم است تا با تعریفی جامع و پوشش دهنده تمامی ابعاد معنوی و مادی این حوزه، حفاظت و صیانت به شرح زیر تعریف مجدد گردد.

۹- **حفاظت و صیانت از آثار فرهنگی و تاریخی:** کلیه رویکردها و اقداماتی که سبب شناخت و انتقال ارزش‌ها و اهمیت فرهنگی آثار شده و برای درک، معرفی، مداوم و ملموس و ناملموس آثار فرهنگی، تاریخی زمینه (محیط) و اجزای آن انجام می‌شود. حفاظت و صیانت از مفاهیم با اهمیت در حوزه میراث فرهنگی و طبیعی است که سابقاً در قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی

متن اصلاحی	متن لایحه
حفاظت و صیانت: کلیه فعالیت‌های پسینی و پیشینی که در خصوص پاسداری از ارزش‌های ملموس و ناملموس اثر انجام می‌شود.	حفاظت و صیانت از آثار فرهنگی و تاریخی: کلیه رویکردها و اقداماتی که سبب شناخت و انتقال ارزش‌ها و اهمیت فرهنگی آثار شده و برای درک، معرفی، مداوم و ملموس و ناملموس آثار فرهنگی، تاریخی زمینه (محیط) و اجزای آن انجام می‌شود.

ثروت‌های تکرار نشدنی با یکدیگر همزیستی کرده‌اند و محصول آنها نیازمند به حفاظت دارد. بنابراین فرهنگ به‌عنوان نماینده، محیط طبیعی به‌عنوان میانجی و واسطه و منظر فرهنگی حاصل این تعامل است. تعریف ارائه شده در لایحه هر چند دارای رویکرد صحیح است اما پیچیده، طولانی و بسیار فنی است. نکته‌ی کلیدی در این تعریف توجه به تعامل پایدار بین انسان و طبیعت، شکل‌گیری هم‌زیستی دوجانبه و تکامل هوشمندانه است. آنچه مسلم است در متن لایحه منظر فرهنگی مفهومی کلیدی و نیازمند تعریف نمی‌باشد، لذا لزومی به تعریف آن در این بخش نیست.

۱۰- **منظر فرهنگی:** آثار فرهنگی که تلفیقی از فعالیت‌های انسان و طبیعت می‌باشد و نمایانگر تکامل جوامع انسانی و استقرار انسان‌ها در گذر زمان و تحت تأثیر موانع فرصت‌هایی که محیط طبیعی ایجاد کرده و نیروهای اجتماعی اقتصادی و فرهنگی است و محدوده‌ای است در برگیرنده و هم‌پیوند با اثر که به صورت متصل یا منفصل با آن بوده و حائز ویژگی‌های ساختاری، کالبدی کارکردی و معنایی است. مفهوم منظر فرهنگی به واسطه‌ی درک انسان‌ها از ارتباط نزدیک بین زندگی آنها با محیط در ۵۰ سال اخیر شکل گرفت. بنابراین مناظر فرهنگی ریشه در درک این واقعیت دارد که تاریخ و طبیعت به‌عنوان

متن اصلاحی	متن لایحه
حذف	منظر فرهنگی: آثار فرهنگی که تلفیقی از فعالیت‌های انسان و طبیعت می‌باشد و نمایانگر تکامل جوامع انسانی و استقرار انسان‌ها در گذر زمان و تحت تأثیر موانع فرصت‌هایی که محیط طبیعی ایجاد کرده و نیروهای اجتماعی اقتصادی و فرهنگی است و محدوده‌ای است در برگیرنده و هم‌پیوند با اثر که به صورت متصل یا منفصل با آن بوده و حائز ویژگی‌های ساختاری، کالبدی کارکردی و معنایی است

در این تعریف حریم اثر به نواحی اطراف یک اثر فرهنگی، تاریخی، طبیعی ملی یا جهانی اشاره دارد که همراه با ضوابط و مقررات قانونی با هدف محافظت مؤثر از آن اثر و حمایت‌های قانونی به‌عنوان لایه‌های حفاظتی (منظری، ساختاری، عملکردی) بر روی نقشه، مشخص می‌شود. در تعریف ارائه شده در لایحه دو شان ملی و عمومی مطرح شده است که در متن قانونی مشخصی تشریح نشده است. برای رفع ابهام از متن لایحه، متن اصلاحی به شرح ذیل است:

۱۱- **حریم آثار:** محدوده‌ای پیرامون اثر با ضابطه‌های قانونی مشخص که به واسطه‌ی شان عمومی و ملی آثار تاریخی فرهنگی و طبیعی تعیین شده و با حدود و ثغور مشخص به همراه ضوابط کمی و کیفی حفاظتی ابلاغ می‌شود. حریم آثار ضمن حفاظت از یکپارچگی و موجودیت اثر، پیوند آن را با بستر و محیط پیرامون تضمین می‌نماید. تعریف حریم اثر مطابق بند «ث» ماده (۱) قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی فرهنگی مصوب ۱۳۹۸ دارای سابقه است.

متن اصلاحی	متن لایحه
حریم آثار: نواحی اطراف یک اثر فرهنگی، تاریخی، طبیعی ملی یا جهانی که همراه با ضوابط و مقررات قانونی با هدف محافظت مؤثر از آن اثر و حمایت‌های قانونی به‌عنوان لایه‌های حفاظتی (منظری، ساختاری، عملکردی) بر روی نقشه، مشخص می‌شود.	حریم آثار: محدوده‌ای پیرامون اثر با ضابطه‌های قانونی مشخص که به‌واسطه شان عمومی و ملی آثار تاریخی فرهنگی و طبیعی تعیین شده و با حدود و ثغور مشخص به‌همراه ضوابط کمی و کیفی حفاظتی ابلغ می‌شود. حریم آثار ضمن حفاظت از یکپارچگی و موجودیت، اثر پیوند آن را با بستر و محیط پیرامون تضمین می‌نماید.

تعاریف الحاقی به لایحه:

از آنجا که بند «۱۰»، تبصره‌های ذیل آن و بند «۴۱» ماده (۴) در لایحه در مورد نفایس ملی و منحصر به فرد است و این مفاهیم تاکنون در هیچ قانون و مقرره‌ای تعریف نشده است، تعریف آن در این لایحه لازم به نظر می‌رسد.

الف) ۷ نفایس ملی و منحصر به فرد اصل ۸۳ قانون اساسی از جمله اصول اجرا نشده‌ای است که در حوزه میراث فرهنگی است. طبق این اصل بناها و اموالی دولتی که از نفایس ملی باشد قابل انتقال به غیر نیست مگر با تصویب مجلس شورای اسلامی آن هم در صورتی که از نفایس منحصر به فرد نباشد.

متن اصلاحی	متن لایحه
نفایس ملی و منحصر به فرد: اموال عمومی از جمله بناها و اشیایی است که به لحاظ ویژگی‌های تاریخی، کالبدی، جنس، زیبایی‌شناختی، هنری، نمایانگر رویداد مهم تاریخی-فرهنگی منحصر به فرد بوده یا در بین انواع مشابه در کشور در بالاترین درجه شائبیت باشد.	فاقد تعریف

الف - ۱۰ پایگاه‌های میراث فرهنگی و طبیعی

از آنجا که در تبصره «۲» بند «۳۰» ماده (۴) در مورد مجموعه‌های شاخص ثبت شده میراث فرهنگی و ملی مطالبی مطرح شده و این اصطلاح تاکنون تعریف خاصی نداشته است به دلیل نزدیک بودن موضوع مذکور به «پایگاه‌های میراث فرهنگی و طبیعی»، این مفهوم جایگزین و مورد تعریف قرار گرفت.

متن اصلاحی	متن لایحه
پایگاه‌های میراث فرهنگی و طبیعی: واحدهای مستقل اداری با وظیفه حفاظت، پژوهش، معرفی و خدمت‌رسانی، مستقر در مجموعه‌های تاریخی-فرهنگی منتخب وزارت در مقیاس ملی، استانی و جهانی هستند.	فاقد تعریف

ب - ۲ تأسیسات گردشگری:

از آنجا که تأسیسات گردشگری در بندهای «۴»، «۷»، «۴۷» و ماده (۴) مکرراً مورد استفاده قرار گرفته است، به‌عنوان مفهومی پر تکرار و دارای اهمیت شناسایی می‌گردد، لذا به شرح ذیل تعریف می‌شود:

متن اصلاحی	متن لایحه
تأسیسات گردشگری: تأسیساتی که با هدف ارائه خدمات به مسافران و گردشگران و پس از اخذ مجوز لازم از وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تأسیس و اداره می‌شوند؛ مصادیق تأسیسات گردشگری با پیشنهاد وزارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	فاقد تعریف

ب- ۳ مؤسسات گردشگری:

از آنجا که مؤسسات گردشگری در بندهای «۴»، «۷»، «۴۷» ماده (۴) جدید تکرار شده است و به عنوان مفهومی پر تکرار لزوم تعریف آن مشخص است به شرح ذیل تشریح می‌گردد:

متن اصلاحی	متن لایحه
مؤسسات گردشگری: هر شخص حقوقی که پس از اخذ مجوز از وزارت با موضوع یک یا چند فعالیت گردشگری از قبیل مؤسسه آموزشی، مشاوره، تبلیغات و بازاریابی، تسهیل‌گری یا توسعه‌گر و بهره‌بردار در حوزه گردشگری ثبت گردیده است.	فاقد تعریف

پ- ۱ صنایع دستی:

صنایع دستی به عنوان یکی از مفاهیم کلیدی موجود در عنوان وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و همچنین پر تکرار در بندهای ۱، ۲، ۳، ۴، ۲۵، ۵۱، ۵۳، ۵۵، ۵۴، ۵۶ و ۵۷ ماده (۴) می‌باشد، به شرح ذیل تعریف می‌گردد:

متن اصلاحی	متن لایحه
مجموعه‌ای از صنایع هنری و سنتی است که با محوریت خلاقیت، ذوق و زیبایی‌شناسی با بهره‌گیری از مواد اولیه قابل دسترس تولید می‌شود و فرآیند ساخت و تولید محصول به صورت فردی یا گروهی، عمدتاً با دست و با کمک ابزار مورد نیاز انجام می‌گیرد. عناوین صنایع دستی با پیشنهاد وزارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	فاقد تعریف

پ- ۳ هنرمند صنایع دستی

هنرمند صنایع دستی به عنوان مفهومی کلیدی در بند «۵۲» ماده (۴) می‌باشد که نیازمند تشریح است، به شرح ذیل تعریف می‌گردد:

متن اصلاحی	متن لایحه
هنرمند صنایع دستی: کسی که به واسطه قابلیت‌های فردی و ذوقی زیبایی‌شناسانه خود در خلق آگاهانه محصول صنایع دستی یا یکی از فرآیندهای مهم آن نقش اصلی را دارد، به طوری که عرف او را آفریننده‌ی آن محصول می‌شناسد.	فاقد تعریف

پ- ۴ استادکار صنایع دستی

استادکار صنایع دستی به عنوان مفهومی کلیدی در بند ۵۲ ماده ۴ می‌باشد که نیازمند تشریح است، به شرح ذیل تعریف می‌گردد:

متن اصلاحی	متن لایحه
استادکار صنایع دستی: کسی که حسب توانایی و تسلط حاصل از مشاهده، تمرین، تجربه، تدریس یا دانش به فنون ساخت یکی از رشته‌های صنایع دستی، می‌تواند آن را به دیگران انتقال دهد.	فاقد تعریف

■ ماده (۳):

اهداف وزارت به شرح زیر می‌باشد:

۱- تحکیم هویت فرهنگی، وفاق ملی، عبرت آموزی و بهره‌گیری از تجارب زیست‌سرزمینی و پاسداری از تنوعات فرهنگی از طریق میراث فرهنگی، تاریخی و میراث طبیعی.

از آنجا که میراث فرهنگی، بعد تاریخی را نیز پوشش می‌دهد لذا، عنوان تاریخی از این متن قابل حذف است. لذا متن مذکور به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

متن اصلاحی	متن لایحه
تحریم هویت فرهنگی، و فاق ملی، عبرت آموزی و بهره گیری از تجارب زیست سرزمینی و پاسداری از تنوعات فرهنگی از طریق میراث فرهنگی و طبیعی.	تحریم هویت فرهنگی، و فاق ملی، عبرت آموزی و بهره گیری از تجارب زیست سرزمینی و پاسداری از تنوعات فرهنگی از طریق میراث فرهنگی، تاریخی و میراث طبیعی.

۲- حفظ و احیای میراث فرهنگی ملموس و ناملموس، صنایع دستی، هنرهای سنتی و صیانت از میراث طبیعی.

از آنجا که در ماده واحده قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۴ موضوعات کلیدی شناسایی و معرفی میراث فرهنگی مورد توجه قرار گرفته که در این بند به آنها توجه نشده است. بنابراین متن به شرح ذیل ویرایش می گردد:

متن اصلاحی	متن لایحه
شناسایی، حفظ، احیا و معرفی میراث ملموس و ناملموس، صنایع دستی و هنرهای سنتی و صیانت از میراث طبیعی.	حفظ و احیای میراث فرهنگی ملموس و ناملموس، صنایع دستی، هنرهای سنتی و صیانت از میراث طبیعی.

۳- توسعه پایدار و جامعه محور گردشگری مبتنی بر ارزش های ایرانی - اسلامی و ظرفیت های متنوع کشور از جمله میراث فرهنگی - تاریخی، طبیعی، صنایع دستی و هنرهای سنتی.

از آنجا که میراث را عموماً با میراث فرهنگی و طبیعی معرفی می نمایند و عنوان میراث فرهنگی - تاریخی غیر متعارف است، متن این بند به شرح زیر تغییر می یابد.

متن اصلاحی	متن لایحه
پیشرفت مستمر و جامعه محور گردشگری مبتنی بر ارزش های ایرانی - اسلامی و ظرفیت های متنوع کشور از جمله میراث فرهنگی و طبیعی، صنایع دستی و هنرهای سنتی.	توسعه پایدار و جامعه محور گردشگری مبتنی بر ارزش های ایرانی - اسلامی و ظرفیت های متنوع کشور از جمله میراث فرهنگی - تاریخی، طبیعی، صنایع دستی و هنرهای سنتی.

۱۳۸۶/۱۱/۰۸»، «قانون مدی ریت خدمات کشوری» (مصوب ۱۳۸۶/۰۷/۰۸)، «قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» (مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷)، «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱)» و «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)» به لزوم استفاده از این ظرفیت ها تأکید دارند. از این جهت، به نظر می رسد توجه به «حمایت از مشارکت بخش دولتی» در این بند مورد تأکید قرار نگرفته است. از این رو، متن اصلاحی پیشنهادی به شرح ذیل خواهد بود:

۴- تقویت و توسعه سرمایه گذاری، بهبود فضای کسب و کار، افزایش اشتغال پایدار و بهره مند نمودن کشور از منافع کشور از منافع اقتصادی در حوزه های موضوع این قانون. علاوه بر این موارد ذکر شده در این بند که در جدول ۱ نیز مستندات قانونی مربوطه مورد شناسایی قرار گرفت، توجه و جلب ظرفیت های بخش غیردولتی در پیشروی صنایع مختلف و در اسناد متعددی همواره مورد نظر بوده است. به طور مثال «قانون اجرای سی است های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی» (مصوب

متن اصلاحی	متن لایحه
تقویت و توسعه سرمایه گذاری، بهبود فضای کسب و کار، حمایت از مشارکت بخش غیردولتی، افزایش اشتغال پایدار و بهره مند نمودن کشور از منافع اقتصادی در حوزه های موضوع این قانون.	تقویت و توسعه سرمایه گذاری، بهبود فضای کسب و کار، افزایش اشتغال پایدار و بهره مند نمودن کشور از منافع اقتصادی در حوزه های موضوع این قانون.

۵- توسعه کمی و ارتقای کیفی محصولات صنایع دستی و اهتمام بر ترویج فرهنگ استفاده و صادرات آن. متن این بند از جهت هم‌پوشانی کامل با اسناد بالادستی و کفایت در تعریف مورد پذیرش قرار دارد.

متن اصلاحی	متن لایحه
مورد تأیید	توسعه کمی و ارتقای کیفی محصولات صنایع دستی و اهتمام بر ترویج فرهنگ استفاده و صادرات آن.

جمع بندی و پیشنهادات

نادیده گرفته شده یا مفاهیمی پرتکرار و دارای اهمیت مورد تعریف قرار نگرفته است. همچنین حذفیات صورت گرفته در برخی مفاهیم بر مبنای فقدان پشتوانه‌ی قانونی (مثل آثار واجد ارزش) و عدم لزوم طرح در قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی یا عدم لزوم تعریف مجدد به واسطه وجود سابقه‌ی تعریفی کافی صورت گرفت. بنابر این متن لایحه و متن پیشنهادی به شرح ذیل می‌باشد:

این گزارش به بررسی سه ماده اول لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که به تعاریف و اهداف این وزارت مرتبط بود، اختصاص دارد. بررسی پیشینه تقنینی نشان می‌دهد که بیش از ۸۰ درصد مواد پیشنهادی سابقاً در قوانین و اسناد بالادستی مصوب شده و عموماً تایی دیه شورای نگهبان را دارند. بنابر این اصلاحات و الحاقات در مواردی صورت گرفت که فعالیت‌هایی با سابقه تقنینی (در اساسنامه‌های سابق) در این لایحه

وضعیت	لایحه			اصلاحی		
	ماده	بند	متن	ماده	بند	متن
اصلاح	۱	-	در اجرای ماده واحده قانون تشکیلات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مصوب ۱۳۹۸ و به منظور تحقق اهداف نظام جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کشور، اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که در این قانون به اختصار وزارت نامیده و شئون انقلاب اسلامی بوده و تابع همه قوانین نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.	۱	-	در اجرای ماده واحده قانون تشکیلات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مصوب ۱۳۹۸ و به منظور تحقق اهداف نظام جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کشور، اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که در این قانون به اختصار «وزارت» نامیده می‌شود، به شرح این قانون تعیین می‌گردد:
اصلاح	۲	-	در این قانون، اصلاحات زیر در معنای مشروح مربوط به کار می‌روند:	۲	-	عبارات و اصطلاحات ذیل در این قانون به شرح زیر به کار می‌روند:
الحاق	-	-	-	۲	الف	میراث فرهنگی و طبیعی
اصلاح	۲	۲	میراث فرهنگی: آثار باقی مانده از گذشتگان که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می‌باشد و با شناسایی آن، زمینه شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می‌گردد و از این طریق زمین‌های عبرت برای انسان فراهم می‌آید.	۱	الف	میراث فرهنگی: آثار باقیمانده از گذشتگان که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می‌باشد و با شناسایی آن، شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می‌گردد و از این طریق زمین‌های عبرت برای انسان فراهم می‌آورد.
اصلاح	۲	۳	میراث طبیعی: آثار و مناظر طبیعی برخوردار از ویژگی‌های خاص زمین‌شناختی، عوارض بی‌نظیر یا کم‌نظیر جغرافیایی، محوطه‌ها و مناطق طبیعی، آثار طبیعی متشکل از ترکیبات فیزیکی و زیست‌شناسی یا ترکیبات ارضی و جغرافیایی طبیعی و مناطق مشخص که زیستگاه حیوانات و منطقه رشد گیاهان مورد تهدید بوده، درختان کهن‌سال، نمونه‌های ارزشمند گیاهی و رویشگاه‌های آنها و همچنین بقایای دیرین شناختی انسان و محوطه‌های حاصل از تعامل فیزیکی و فرهنگی انسان و طبیعت که دارای ارزش می‌باشند.	۲	الف	میراث طبیعی: آثار و مناظر طبیعی برخوردار از ویژگی‌های خاص زمین‌شناختی، چشم اندازه‌ای بکر طبیعی، غارهای طبیعی، گونه‌های منحصربه‌فرد گیاهی، بقایای دیرین شناختی گیاهی و جانوری، عناصر طبیعی نمادین و آمیخته با میراث ناملموس، گونه‌های گیاهی کهنسال و چشمه‌های و آبگیرهای طبیعی شایسته حفاظت منظر.

اصلاحی				لایحه			وضعیت
اثر ملی: اثری است که به واسطه داشتن ویژگی‌های فرهنگی، تاریخی یا طبیعی دارای شان ملی و ارزش حفاظتی بوده و به موجب فرآیند قانون در فهرست آثار ملی ثبت و حفاظت می‌گردد. تبصره: کلیه آثار ملی که به موجب قانون ثبت می‌گردد، در فهرست‌های ذی ربط موضوعی، جغرافیایی یا زمانی درج و به اطلاع عموم می‌رسد.	۳	الف	۲	آثار ملی: آثاری که به موجب قانون راجع به حفظ آثار ملی قانون مدیریت خدمات باستان‌شناسی و موزه - مصوب ۱۳۲۳ و یا قانون ثبت آثار ملی در فهرست آثار ملی قرار گرفته‌اند.	۴	۲	اصلاح
-	-	-	-	فهرست آثار ملی: فهرست آثاری اعم از ملموس و ناملموس و طبیعی که به‌عنوان میراث فرهنگی یا میراث طبیعی در وزارت در چهارچوب قوانین مربوط به ثبت رسیده و اعلام می‌شوند	۵	۲	حذف
-	-	-	-	فهرست آثار جهانی: آثاری که به‌عنوان میراث فرهنگی یا طبیعی در سازمان جهانی یونسکو به ثبت می‌رسند آثاری که در این فهرست قرار می‌گیرند براساس کنوانسیون حمایت از میراث جهانی فرهنگی و طبیعی (۱۹۷۲) متعلق به تمام انسان‌ها بوده و دولت‌ها موظف به حفظ و نگهداری این آثار هستند. این فهرست به صورت سالیانه پس از تأیید آثار توسط کمیته میراث جهانی یونسکو تکمیل می‌شود.	۶	۲	حذف
-	-	-	-	واجد ارزش: اثر واجد ارزش فرهنگی و تاریخی اثری که برخوردار از ارزش‌های ملی، محلی و منطقه‌ای به لحاظ فرهنگی و یا تاریخی. باشد آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی از سوی وزارت معرفی و در فهرست ذی ربط آثار ملی با عنوان فهرست آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی جای می‌گیرند آثاری که در فرآیند ثبت ملی قرار دارند نیز در زمره آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی قلمداد می‌شوند.	۷	۲	حذف
حریم اثر: نواحی اطراف یک اثر فرهنگی، تاریخی، طبیعی ملی یا جهانی که همراه با ضوابط و مقررات قانونی با هدف محافظت مؤثر از آن اثر و حمایت‌های قانونی به‌عنوان لایه‌های حفاظتی (منظری، ساختاری، عملکردی) بر روی نقشه، مشخص می‌شود.	۴	الف	۲	حریم آثار: محدوده‌ای پیرامون اثر با ضابطه‌های قانونی مشخص که به واسطه شان عمومی و ملی آثار تاریخی فرهنگی و طبیعی تعیین شده و با حدود و ثغور مشخص به‌همراه ضوابط کمی و کیفی حفاظتی ابلاغ می‌شود. حریم آثار ضمن حفاظت از یکپارچگی و موجودیت، اثر پیوند آن را با بستر و محیط پیرامون تضمین می‌نماید.	۱۱	۲	اصلاح
نفایس ملی و منحصر به فرد: اموال عمومی از جمله بناها و اشیایی است که به لحاظ ویژگی‌های تاریخی، کالبدی، جنس، زیبایی‌شناختی، هنری، نمایانگری رویداد مهم تاریخی-فرهنگی منحصر به فرد بوده یا در بین انواع مشابه در کشور در بالاترین درجه شأنیت باشد.	۵	الف	۲	-	-	-	الحاق
-	-	-	-	منظر فرهنگی: آثار فرهنگی که تلفیقی از فعالیت‌های انسان و طبیعت می‌باشد و نمایانگر تکامل جوامع انسانی و استقرار انسان‌ها در گذر زمان و تحت تأثیر موانع فرصت‌هایی که محیط طبیعی ایجاد کرده و نیروهای اجتماعی اقتصادی و فرهنگی است و محدوده‌ای است در برگیرنده و هم‌پیوند با اثر که به صورت متصل یا منفصل با آن بوده و حائز ویژگی‌های ساختاری، کالبدی کارکردی و معنایی است.	۱۵	۲	حذف

اصلاحی				لایحه			وضعیت
حفاظت و صیانت: کلیه فعالیت‌های پسینی و پیشینی که در خصوص پاسداری از ارزش‌های ملموس و ناملموس اثر انجام می‌شود.	۶	الف	۲	حفاظت و صیانت از آثار فرهنگی و تاریخی: کلیه رویکردها و اقداماتی که سبب شناخت و انتقال ارزش‌ها و اهمیت فرهنگی آثار شده و برای درک، معرفی تداوم و ملموس و ناملموس آثار فرهنگی، تاریخی زمینه (محیط) و اجزای آن انجام می‌شود.	۹	۲	اصلاح
پایگاه‌های میراث فرهنگی و طبیعی: واحدهای مستقل اداری با وظیفه حفاظت، پژوهش، معرفی و خدمت‌رسانی، مستقر در مجموعه‌های تاریخی- فرهنگی منتخب وزارت در مقیاس ملی، استانی و جهانی هستند.	۷	الف	۲	-	-	-	الحاق
گردشگری	-	ب	۲	-	-	-	الحاق
گردشگری: مجموعه‌ای از خدمات از جمله اقامت، پذیرایی، حمل و نقل و تفریح که به منظور پاسخ گویایی به نیاز گردشگران ارائه می‌شود.	۱	ب	۲	گردشگری: مجموعه فعالیت‌هایی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم با موضوع مسافرت مرتبط بوده یا به منظور ارائه خدمات سفر به گردشگران با اهداف مختلف نظیر فرهنگی، مذهبی و زیارتی، سیاحتی، طبیعت گردی و سلامت ایجاد می‌شود.	۱	۲	اصلاح
تأسیسات گردشگری: تأسیسات که با هدف ارائه خدمات به مسافران و گردشگران و پس از اخذ مجوز لازم از وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تأسیس و اداره می‌شوند؛ مصادیق تأسیسات گردشگری با پیشنهاد وزارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	۲	ب	۲	-	-	-	الحاق
مؤسسات گردشگری: هر شخص حقوقی که پس از اخذ مجوز از وزارت با موضوع یک یا چند فعالیت گردشگری از قبیل مؤسسه آموزشی، مشاوره، تبلیغات و بازاریابی، تسهیل‌گری یا توسعه‌گر و بهره‌بردار در حوزه گردشگری ثبت گردیده است.	۳	ب	۲	-	-	-	الحاق
صنایع دستی	-	پ	۲	-	-	-	الحاق
صنایع دستی: مجموعه‌ای از صنایع هنری و سنتی است که با محوریت خلاقیت، ذوق و زیبایی‌شناسی با بهره‌گیری از مواد اولیه قابل دسترس تولید می‌شود و فرآیند ساخت و تولید محصول به صورت فردی یا گروهی، عمدتاً با دست و با کمک ابزار مورد نیاز انجام می‌گیرد. عناوین صنایع دستی با پیشنهاد وزارت به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.	۱	پ	۲	-	-	-	الحاق
هنرمند صنایع دستی: کسی که به واسطه قابلیت‌های فردی و ذوقی زیبایی‌شناسانه خود در خلق آگاهانه محصول صنایع دستی یا یکی از فرآیندهای مهم آن نقش اصلی را دارد، به طوری که عرف او را آفریننده‌ی آن محصول می‌شناسد.	۲	پ	۲	-	-	-	الحاق
استادکار صنایع دستی: کسی که حسب توانایی و تسلط حاصل از مشاهده، تمرین، تجربه، تدریس یا دانش به فنون ساخت یکی از رشته‌های صنایع دستی، می‌تواند آن را به دیگران انتقال دهد.	۳	پ	۲	-	-	-	الحاق

اصلاحی				لایحه			وضعیت
اثر فاخر صنایع دستی: اثری که به واسطه‌ی دارا بودن یکی از ویژگی‌های مرغوبیت یا خاص بودن مواد اولیه ساخت، فن اجرای ساخت، شهرت خالق اثر و محصول نهایی، منحصر به فرد بودن آن محرز باشد.	۴	پ	۲	آثار فاخر: اثری که استفاده از مواد اولیه، طبیعی فن تکنیک اجرای ساخت و تک بودن آن محرز باشد و در حراجی‌های معتبر هنری قابل ارائه باشد.	۸		اصلاح
تحکیم هویت فرهنگی، و فاق ملی، عبرت آموزی و بهره‌گیری از تجارب زیست سرزمینی و پاسداری از تنوع فرهنگی از طریق میراث فرهنگی و طبیعی.	-	۱	۳	تحکیم هویت فرهنگی، و فاق ملی، عبرت آموزی و بهره‌گیری از تجارب زیست سرزمینی و پاسداری از تنوع فرهنگی از طریق میراث فرهنگی، تاریخی و میراث طبیعی.	۱	۳	اصلاح
شناسایی، حفظ، احیا و معرفی میراث ملموس و ناملموس، صنایع دستی و هنرهای سنتی و صیانت از میراث طبیعی.	-	۲	۳	حفظ و احیای میراث فرهنگی ملموس و ناملموس، صنایع دستی، هنرهای سنتی و صیانت از میراث طبیعی.	۲	۳	اصلاح
پیشرفت مستمر و جامعه‌محور گردشگری مبتنی بر ارزش‌های ایرانی - اسلامی و ظرفیت‌های متنوع کشور از جمله میراث فرهنگی و طبیعی، صنایع دستی و هنرهای سنتی.	-	۳	۳	توسعه پایدار و جامعه‌محور گردشگری مبتنی بر ارزش‌های ایرانی - اسلامی و ظرفیت‌های متنوع کشور از جمله میراث فرهنگی - تاریخی، طبیعی، صنایع دستی و هنرهای سنتی.	۳	۳	اصلاح
تقویت و توسعه سرمایه‌گذاری، بهبود فضای کسب و کار، حمایت از مشارکت بخش غیردولتی، افزایش اشتغال پایدار و بهره‌مند نمودن کشور از منافع اقتصادی در حوزه‌های موضوع این قانون.	-	۴	۳	تقویت و توسعه سرمایه‌گذاری، بهبود فضای کسب و کار، افزایش اشتغال پایدار و بهره‌مند نمودن کشور از منافع اقتصادی در حوزه‌های موضوع این قانون.	۴	۳	اصلاح
توسعه کمی و ارتقای کیفی محصولات صنایع دستی و اهتمام بر ترویج فرهنگ استفاده و صادرات آن.	-	۵	۳	توسعه کمی و ارتقای کیفی محصولات صنایع دستی و اهتمام بر ترویج فرهنگ استفاده و صادرات آن.	۵	۳	تأیید

منابع و مأخذ

۱. لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ۱۴۰۲/۱۰/۲۱
۲. قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۲۳
۳. قانون تشکیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مصوب ۱۳۹۸/۴/۲۴
۴. قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۱۰

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ (۴ خط) صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir